Sociaal veiligheidsprotocol/anti-pestprotocol

CBS Het Talent 2025-2026

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1. Doel en uitgangspunten van het protocol

Hoofdstuk 2: Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Hoofdstuk 3: Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Hoofdstuk 4: Verwijzing naar personen

Inleiding

Alle scholen zijn vanaf augustus 2015 verplicht actief veiligheidsbeleid te voeren. Vanaf schooljaar 2016-2017 geldt de verplichting de sociale veiligheid van kinderen jaarlijks te monitoren. Binnen de sector primair onderwijs zijn tal van documenten waarin aspecten van sociale en fysieke veiligheid zijn opgenomen. Het ‘schoolveiligheidsplan PO’ van SCO Delft legt de basis van dit beleid vast; het betreft dus geen nieuw beleid, maar het gaat om een nieuwe samenhangende notitie waar de gewenste aspecten van veiligheid op de scholen in beschreven staan. Dit veiligheidsplan geldt voor alle basisscholen van de stichting. Iedere school heeft een eigen veiligheidsprotocol met specifieke afspraken en doelen.

Het protocol dat op CBS Het Talent gehanteerd wordt, is gebaseerd op het sociaal veiligheidsprotocol van de Kanjertraining. In dit protocol vindt u de doelen en uitgangspunten rondom de sociale veiligheid op school en geven we aan hoe we preventief te werk gaan. Daarnaast beschrijven we de rol van de leerkrachten, ouders en directie bij grensoverschrijdend gedrag.

Hoofdstuk 1. Doel en uitgangspunten van het protocol

Doelen:

• Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek)
• Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat zij kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe zij kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

Uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

2. Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.
Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons gedrag daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. Wij geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:
• We gaan respectvol met elkaar om.
• We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media.
• Indien zich een probleem voordoet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Hoofdstuk 2: Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn van toepassing op de kinderen, maar net zo goed op ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

1. De petten/handpoppen met petjes

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

2. De smiley poster

Leerlingen:

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smiley poster geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren rekening met elkaar te houden. Let dus op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat weleens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: “Ik vind het vervelend als je ... doet." "Wil je dat anders doen?”

Leerkrachten, ouders en directie:

De smiley poster is ook van toepassing op de volwassenen rondom de

leerlingen. Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het

schoolplein of via internet niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.

- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar dan ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens aan, zodat de ander rekening met je kan houden.

3. De afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school ziet u deze uitgangspunten op de kanjerafspraken posters. De kleuren verwijzen naar de petten.
De vijf afspraken zijn:

1. We vertrouwen elkaar
2. We helpen elkaar
3. We werken samen
4. We hebben plezier
5. We doen mee

WE VERTROUWEN ELKAAR
WE HELPEN ELKAAR
WE WERKEN SAMEN
WE HEBBEN PLEZIER
WE DOEN MEE

Hoofdstuk 3: Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe ‘last’ hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren wij kinderen om te gaan met gedoe

Fase 1: kind heeft last van een ander

Vuistregel:

Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkrachten, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren (“mep maar terug”), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind. Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: “Willen jullie het oplossen?" "Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?”
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2: het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Wordt dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders).

Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat uw gedrag zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen.
- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betrekt indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als er zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Fase 3: iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Definitie pesten
Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

1. Denk aan alle rollen binnen het pesten.

a. Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas.
b. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester en de gepeste: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen (anti-pest poster 2, in het digibordmateriaal). Als omstanders / buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten.
c. Kinderen die gepest worden oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag.
d. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.
e. De leerkracht gaat in gesprek met de ouders van de pester. Er worden afspraken gemaakt die thuis en op school gelden.
f. In de klas wordt aandacht besteed aan de gepeste leerling en de maatjes van de gepeste leerling. Welke rol hebben zij?

2. Betrek de context.

a. Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school.
b. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep, zoals beschreven onder ‘Wat doen we preventief en hoe doen we dat?’ We leggen de focus daarbij op:

- Wat gaat er goed in de klas?
- Wat willen we verbeteren in de klas?
- Welke kwaliteiten waarderen we bij elkaar?
- Wat wordt ons plan?
- Hoe kunnen we elkaar helpen?

c. Indien nodig, betrekken wij de wijkagent

3. We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen. Onze leidraad:
a. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag.
b. We delen kinderen niet in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem

waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms een en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De ‘dader’ wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het ‘slachtoffer’ wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. Hoe dan wel:

c. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.

d. We blijven met respect spreken over en met elkaar.

e. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

Wij kunnen ook de handvatten en tips gebruiken van Fase 1 en 2, zoals hierboven omschreven.

Link naar ons (oude) pestprotocol:

https://docs.google.com/document/d/1tanfQs7iyZTmsBGiEQa6SR_4Tsymmo-s/edi

Hoofdstuk 4: Verwijzing naar personen

Anti-pestcoördinator:

Eefje Alkema

Contactgegevens:

E: ib.hettalent@scodelft.nl

Aandachtsfunctionarissen:

Mevrouw E. (Elles) Bosboom e.bosboom@scodelft.nl

De heer N. (Nicky) Freriks n.freriks@scodelft.nl

Mevrouw I. (Ilja) Kromkamp i.kromkamp@scodelft.nl

Externe vertrouwenspersoon:

Mevrouw K. (Karin) van den Heuvel.

Contactgegevens:

E: k.vandenheuvel@kwadraad.nl | T: 088 - 9004000 | M: 06-40894202